O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI

MUQIMIY NOMIDAGI QO'QON DAVLAT
PEDAGOGIKA INSTITUTI

Pedagogika fakulteti
Defektologiya yo'nalishi
IV"A" guruh talabasi
Akramova Diloromxonning

"Malakaviy amaliyot talablarini defektologik faolyatga yo'naltirishning muhim omili" mavzusida tayyorlagan

BITIRUV MALAKAVIY ISHI

Ilmiy rahbar; M.Tolipov.

Qo'qon -2014

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI
MUQIMIY NOMIDAGI QO'QO'N DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
Bitiruv malakaviy ishning bajarilish darajasiga berilgan

TAVSIYANOMA

Pedagogika fakulteti "Defektologiya" kafedrasi
defektologiya ta'lim yo'nalishi IV guruh talabasi

Ikramova Diloromxon **ning**
Malakaviy amaliyot talablarini defektologik faoliyatga yo'naltirishning muhim omili **mavzusidagi bitiruv malakaviy ishi**

Ish rahbari: Tolipov M.
(ismi va familiyasi,unvoni)

Ish rahbarining xulosasi

Malakaviy ish reja asosida, bir necha adabiyotlardan foydalanilgan holda hamda bevosita m.t.m muassasalari defektologlari hamda bitiruvchi bosqich talabalarining faoliyatlarini o'rganish asosida yozilgan.

(imzo, muddati) 28.05.2014

Kafedra mudirining xulosasi

Ish rahbari va taqrizchining xulosasiga binoan uni himoyaga tavsiya etaman.

(imzo, muddati)

Taqrizchining xulosasi

Ushbu mavzu o'zining nazariy va amaliy ahamiyati bilan dolzarb hisoblanadi. Ishda defektolog kasbini egallashda malakaviy amaliyotning o'rni atroflicha yoritilgan. Ishni himoyaga tavsiya etish mumkin

(imzo, muddati) 20.05.2014

Himoyaga qo'yish haqida xulosa

Ilmiy raxbar xulosasi, kafedra mudiri va taqrizchining tavsiyasiga ko'ra, ximoyaga ruxsat etildi.

(fakultet dekanining imzosi,muddati)

Muqimiy nomidagi Qo'qo'n davlat pedagogika instituti
"Defektologiya" ta'lim yo'nalishi IV guruh talabasi
Akramova Diloromxon ning bitiruv malakaviy ishiga ilmiy rahbarning

HULOSASI

1. Bitiruv malakaviy ishning mavzusi Malakaviy amaliyot talabalarini defektologik faoliyatga yo'naltirishning muhim omili.

2.Bitiruv malakaviy ishning tavsifi Ish kirish ikki bob, umumiy xulosa

a) muammoning qoyilishi (dolzarbligi) va foydalanilgan adabiyotlardan iborat tuzilishga ega. Kirish qismida ilmiy texnik yo'nalishi atroflicha yoritilgan 1-bob asosan nazariy qism masalalarga bag'ishlangan, 2-bobda amaliy uslubiy yo'nalishda bo'lib kasbni egallashda malakaviy amaliyotni o'rni asoslangan holda yoritiladi.

b) nazariy va amaliy asoslanganligi Defektolog kasbini egallanishida malakaviy amaliyotning tutgan o'rni va imkoniyatlari ishda nazariy va amaliy shakllarda atroflicha o'z ifodasini topadi.

v) mazmuni Ishda malakaviy amaliyotning tutgan o'rni ham nazariy ham amaliy jihatlardan ilmiy va uslubiy yo'nalishlarda mazmunli tarzda o'z ifodasini topgan

g) yozilish uslubi Ish B.M.I. talablari asosida ilmiy tahlil va umumlashtirishlar shuningdek amaliy tajribalar o'rganilgan holda tegishli taklif va tavsiyalar orqali yoritilgan.

d) tajriba ishlari natijalarining yoritilishi Ishning oxirida bitiruvchi bosqich talabalarining faoliyatlari bo'yicha olib borilgan tajriba ishlarining natijalari o'z ifodasini topgan

e) ishdagi kamchiliklar Ishda ba'zi imlo xatolar mavjud ammo ular ishning qiymatiga ta'sir ko'rsatmaydi.

j) himoyaga tavsiya Ushbu ishni himoyaga tavsiya etaman

Ilmiy rahbar Tolipova M. [signature]

Sana 28-05- 2014 yil

Muqumiy nomidagi Qo'qon Davlat Pedagogika Instituti
«Defektologiya» ta'lim yo'nalishi

IV guruhi talabasi

Akramova Diloraxon ning bitiruv malakaviy ishiga

TAQRIZ

1. Bitiruv malakaviy ishning mavzusi Malakaviy amaliyot talablarini defektologik faoliyatga yo'naltirishning muhim omili

2. Bitiruv malakaviy ishning tavsifi Ish kirish ikki bob umumiy xulosa va foydalanilgan adabiyotlardan iborat. Kirish qismida ilmiy tezkik yo'nalish atroflicha yoritilgan. 1-bob asosan nazariy qism masalalarga bag'ishlangan 2-bobda amaliy uslubiy yo'nalishda kasbni egallashda malakaviy amaliyotni o'rni asoslangan holda yoritilgan

3. Bitiruv malakaviy ishning ijobiy tomonlari 1 ish defektolog kasbini egallashdagi asoslarni nazariy jihatdan rivojlanishiga o'zining ijobiy ta'sirini ko'rsatadi 2. Mazkur kasbni egallashdagi malakaviy amaliyotning imkoniyatlarini aniq bayon etilishiga ijobiy ta'sirini ko'rsatadi 3. Malakaviy amaliyotni tashkil etish samaradorligini orttirish haqida g'oyalardan yordam beradi.

4. Bitiruv malakaviy ishning kamchiliklari Ishda maxsus ta'lim muassasalaridagi defektologlarning faoliyatlari masalalariga kam o'rin berilgan. Bizningcha talabalarda kasbga yo'naltirish bo'yicha ular tomonidan olib boriladigan ishlar ham yo'nalishlar bo'yicha yoritilishi maqsadga muvofiq bo'lar edi.

a) yozilish uslubi Ish uslubiy qoidalarga amal qilingan holda mazmunli va tushunarli holda ilmiy uslubiy tahlillar va xulosalar asosida yoritilgan

5. Taklif va tavsiyalar Ishda defektolog kasbini egallashda malakaviy amaliyotning dastlabki bosqichi bo'lgan o'quv amaliyotlariga e'tibor berilmagan

Xulosa Ish nazariy va uslubiy jihatdan tugallangan shaklda tayyorlanilgani bo'lganligi uchun uni himoyaga tavsiya etaman

Taqrizchi: Valiyeva Z
Ish joyi: Qo'qon shahar 39-sonli bolalar bog'chasi
Lavozimi: mudira

Sana: 30.05. 2014 yil

Mavzu: Malakaviy amaliyot talablarini defektologik faolyatga yo'naltirishning muhim omili.

Reja:

Kirish.

I- Bob. Malakaviy amaliyot talablarini defektologik faolyatga yo'naltirishning amaliy asosi.

1.1. Malakaviy va uning talablarini amaliy faolyatga yo'naltirishdagi tutgan o'rni.

1.2. Malakaviy amaliyotni tashkil tashkil etilish jarayoni, boshqarilishi va nazaryasi.

Bobga hulosa.

II- Bob. Talabalarning malakaviy amalyot davridagi faolyat yo'nalishlari.

2.1. O'quv uslubiy yo'nalishdagi faolyatlari.

2.2. Tashkiliy – amaliy yo'nalishdagi ishlar.

Bobga hulosa.

Umumiy hulosa.

Ilovalar.

Foydalanilgan adabiyotlar.

Kirish

Bitiruv malakaviy ish mavzusining dolzarbligi

Mamlakatimizda ijtimoiy hayotimizning barcha sohalarida amalga oshirilayotgan yangilanishlarning strategik maqsadi – bozor iqtisodiyotiga tōliq ōtish, fuqarolik jamiyatini qurish va xalqaro jamiyatning teng huquqli a'zosi bōlishiga ijtimoiy yōnaltirilgan kuchli demokratik davlatni barcha etildi. Albatta bunday ulkan vazifa va maqsadning amalga oshirilishi ōsib borayotgan yosh avlodni har

jihatdan kamolga yetkazish xususan ularni yuksak zamonaviy bilimga ega bo'lgan, ma'naviy barkamol bo'lgan shaxs bo'lib voyaga yetkazishni taqozo etadi. Bu jihatdan olganda O'zbekiston Respublikasining „Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" shubhasiz, o'zining mazmun-mohiyatiga ko'ra yuqoridagi ulkan maqsadlarni amalga oshirishga qaratilganligi bilan ahamiyatlidir. Zero dasturning asosiy maqsadlaridan biri ijtimoiy-siyosiy hayotda faol mavqeni egallaydigan, ijtimoiy jarayonlarga ongli ravishda ta'sir ko'rsa-

tadigan, erkin fikr loy digan, mustaqil shaxsni shakllantirishdir.

Bu maqsadga erishish uchun esa mustaqilligimizning dastlabki kunlaridan etiboran kadrlar tayyorlash tizimini har bir bosqichida shaxs imkoniyatlarini namoyon etilishi, uning har tomonlama rivojlanishi va ijtimoiy shakillanishini taminlaydigan zamonaviy uzluksiz ta'lim tizimi joriy etildi.

Uzluksiz talimning amalyotga tadbiq etilishi pirovard natijada erkin, óz mustaqil fikriga ega, dunyoqarashi keng, zamonaviy bilimlar bilan qu-

rollangan shaxsni shakllanti-
rish imkoniyatini yaratmoqda.
Bu ŏrinda shuni ham alo-
hida takidlab ŏtish joizki,
mamlakatimiz, jamiyatimizda
barcha shu jumladan, rivoj-
lanishda kamchilligi bŏlgan
bolalar ham ta'lim sohasida-
gi yaratilayotgan barcha
imkoniyatlardan jamiyatimizning
teng huquqli a'zosi sifatida
bahramand bŏlishga xaqlidir.
Bu ŏz navbatida Ŏzbekiston Res-
publikasining konstitutsiyasida,
„Talim tŏgrisidagi Qonunda
aniq belgilab berilgan. Ayniq-
sa, „Soglom bola yili" Davlat
dasturida bu masalaga alohida

etibor berilganligi etiborlidir.
Ma'lumki rivojlanishida imkoniyati cheklangan bolalarning ta'lim-tarbiyasida defektologik faoliyat bilan shug'ullanuvchi mutaxassislarning o'rni beqiyosdir. O'z navbatida maxsus ta'lim muomalalari uchun mutaxassis sifatida tayyorlaniladigon kadrlar milliy dastur talablariga javob beradigon, bilimli, intiluvchan, mustaqil fikrlay oladigon, teran, rivojlanishida imkoniyati cheklangan bolalar ta'lim-tarbiyasidagi o'ziga xosliklarni puxta biladigon va nihoyat mazkur bolalar bilan ishlay olishga doir amaliy ko'nikma malaka-

larga ega bōlmoqlari lozim.

Bu jihatdan olganda pedagogika oliygohlarida amalga oshiriladigan malakaviy amalyotlar alohida ōrin tutadi. Darxaqiqat talabalar malakaviy amalyotlarini ōtash jarayonida ōzlarining ōquv jarayonida ōzlashtirib olingan bilimlarini sinab kōradilar, defektolog kasbining murakkab tomonlari, rivojlanishda imkoniyati chegaralangan bolalar ta'lim-tarbiyasini tashkil etishdagi ōziga xoslik, anomal bolalar bilan ishlash bōyicha tegishli amaliy kōnikma, malakalarga ega bōlishadi.

Talabalarni defektologik

faoliyatiga tayyorlashda malakaviy amalyotlarning nadqei, ularni tashkil etish talabalar faoliyatini yõnaltirish masalalari Respublikamizdagi taniqli defektolog olimlar L. Mõminova, B. Raxmonova, M. Ayupova, F. Põlatova, F. Shoumarov, Sh. Amursaidova, R. Põlatova kabilarning tadqiqot ishlaridagi defektologik faoliyat uning ijtimoiy mohiyati, talabalarning mazkur faoliyatga yõnaltirish, rivojlanishda imkoniyati cheklangan bolalar bilan olib boriladigon defektologik ishlar xususidagi fikr va mulohazalarda bir muncha etiborga molik fikrlar yoritilgan.

Biz esa özimizning bitiruv malakaviy ishimizda ularning tadqiqot ishlariga suyangan holda defektologik faoliyat va uning ijtimoiy mohiyati defektolog faoliyatini konseptual asoslari xususan talabalarni defektologik faoliyatga tayyorlashda malakaviy amaliyotning mohiyati imkoniyatlarining Baholi qudrat xarakat qilamiz.

Bitiruv malakaviy ishining asosiy maqsadi: yuqorida takidlangan yönalishlarni nazariy va amaliy jihatlardan asoslashdan iborat.

Bitiruv malakaviy ishning vazifalari sifatida:

- defektologik faoliyatiga doir mavjud manbalarni o'rganish, tahlil qilish;
- defektologik faoliyatning rivojlanishida imkoniyati cheklangan bolalar;

Bitiruv malakaviy ishning vazifalari:

- defektologiya fani bo'yicha mavjud manbalarda mazkur faoliyat va uni shakllanishiga doir o'rinlarni o'rganish, tahlil qilish va umumlashtirish;
- defektolog faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini yoritish;
- defektolog faoliyatining ta'lim tizimidagi tutgan o'rni, defektolog shaxsiga xos bo'lgan

sifatida va ularning shakllanish jarayonini asoslash;

- defektologik faoliyatga doir xususiyatlarning shakllanishida malakaviy amalyotning tutgan ŏrnini yoritish va bu borada tegishli tavsiyalarni berish;

- malakaviy amalyotning tashkil etilishi va uning bŏlajak defektolog pedagoglarda tegishli amaliy kŏnikma, malakalarning shakllanish samaradorligini oshirishga doir taklif, tavsiyalarni bayon etish.

Bitiruv malakaviy ishning nazariy va amaliy metodologik asoslari;

Ŏzbekiston Respublikasining prezidenti I.A. Karimovning nutq va qarorlari, Ŏzbekiston Respublikasi hukumatining qaror va jŏnatmalari, „Ta'lim tŏg'risida" gi Qonun, „Kadrlar tayyorlash milliy dasturi", Respublika oliy va ŏrta maxsus talimi vazirliklarining buyruq va kŏrsatmalari, defektologiya faniga doir manbalar, ŏtmish mutafakkirlarining ta'lim-tarbiyaga doir g'oyalari, maxsus ta'lim muassalaridagi ilg'or pedagogik tajribalar.

Bitiruv malakaviy ishning obekti:

defektologiya ta'lim yŏnalishi

kafedrasining o'qituvchi va talabalarining malakaviy amaliyot jarayonidagi faoliyati.

Bitiruv malakaviy ishning predmeti.

malakaviy amalyotning tashkil etilishi va talabalarni defektolog faoliyatga yo'naltirish jarayoni.

Bitiruv malakaviy ishda quyidagi tadqiqot metodlaridan foydalanish ko'zda tutiladi: kuzatish, suhbat, o'rganish, tahlil, umumlashtirish, qiyoslash.

Bitiruv malakaviy ishning nazariy va amaliy ahamiyati

Talabalarni defektologik

faoliyatiga amaliy jihatdan yō-naltirishda malakaviy amalyotning tutgan ōrni undagi imkoniyatlarni nazariy va amaliy jihatdan ōrganish, yoritish ōz navbatida yuksak malakali defektolog kadrlarni tayyorlash samaradorligini oshirishga maluum darajada ōz hissasini qōshadi.

Tajriba-sinov ishlari quyidagi bosqichda amalga oshiriladi:
1- bosqichda malakaviy amalyotning tashkil etilmagan davrdagi talabalarning defektologik faoliyatga doir bilim tushuncha hamda amaliy kōnikmalarga doir faoliyatlarini

o'rganish.

2- bosqichda: talabalarning malakaviy amalyotga tayyorgarlik davridagi holatlarini o'rganish.

3- bosqichda: talabalarning malakaviy amalyot davridagi faoliyatlarini kuzatish va o'rganish.

Ximoyaga quyidagi xolatlar havola etiladi:

- defektologik faoliyat va uning talabalarida shakllanishidagi shart-sharoitlar,
- talabalarni defektologik faoliyatga tayyorlashda malakaviy amalyotning tutgan o'rni va imkoniyatlari.

Bitiruv malakaviy ishning tuzilmasi:

Kirish ikkinchi bob, umumiy xulosa va foydalanilgan adabiyotlar rõyxati.
Kirishda: Mavzuning dolzarbligi, nazariy va amaliy asoslanishi, obekt va predmeti, nazariy va amaliy ahamiyati kabilar õz hulosasini topgan.
I-bob. Molyaviy amalyot talabalarni defektologik faoliyatga yõnaltirishning amaliy asosi deb nomlangan bõlib, unga defektologik faoliyat va uning barkamol inson tarbiyasida tutgan õrni. Malakaviy amalyot va uning talabalarini amaliy faoliyatiga yõnaltirishdagi uni nazariy jihatdan

yoritiladi.

II-bob talabalarning malakaviy amalyot davridagi faoliyat yõnalishlari deb nomlanadi hamda unda malakaviy amaliyot õquv jarayonining tarkibiy qismi, talabalarni defektologik faoliyatga yõnaltirishda malakaviy amalyotdagi imkoniyatlar ochib beriladi.

Umumiy xulosada malakaviy amalyotning talabalarni defektologik faoliyatga yõnaltirish borasidagi imkoniyatlaridan foydalanish samaradorligini oshirishga doir tavsiyalar beriladi.

I-bob. Malakaviy amaliyot-talabalarni defektologik faoliyatga yönaltirishning amaliy asosi.

Ösib kelayotgan yosh avlodni xar tomonlama kamolga yetkazish davlat ahamiyatiga molik bölgan ish xisoblanadi. Chunki, yoshlar davlatimiz va jamiyatimizning kelajagi, yaratuvchisidir. Bu öz navbatida öquvchi-yoshlar ta'lim-tarbiyasi bilan shuğullanuvchi ta'lim muassasalari va ularda faoliyat körsatib kelayotgan pedagog-murabbiylar zimmasiga xar qachongidan xam ma-

suliyatli vazifalar yuklangan-ligi bejiz emas.

Bu ōrinda shuni ham ay-tib ōtish joizki, rivojlanishda malum darajada imkoniyati cheklangan bolalarning ta'lim-tarbiya jarayoni bir muncha murakkab bōlib ular bilan shugullanuvchi defektolog-peda-goglarning faoliyat mazmu-ni ham ōziga xoslikka ega

Malumki bola bolalarni defekto-logik faoliyatga yōnaltirishda malakaviy amaliyotning tutgan ōrni beqiyosdir. Dar xaqiqat malakaviy amaliyot bōlgusi yosh defektologlari mazkur kasbga doir kōnikma ma-

lakalarini shakllanishiga olib keladi. Chunki malakaviy amaliyot davrida defektolog kasbi, defektologik faoliyatning mazmuni, defektolog faoliyatining rang-barang qirralari, rivojlanishda imkoniyati cheklangan bolalar ta'lim-tarbiyasining o'ziga xos tomonlari, anomal bolalarga xos bo'lgan xususiyatlar kabilar bilan bevosita yaqindan tanishadilar hamda defektologik-pedagogik jarayonda faol ishtirok eta-dilar. Bundan tashqari talabalar malakaviy amaliyot davrida o'zlarining auditatoriyada o'zlashtirib olgan nazariy bilimlarini

sinovdan ōtkazadilar. Ularan
talim muassasasining ilgor de-
fektolog-pedagog-tarbiyachila-
rining faoliyatlari bilan
yaqindan tanishishlari orqali
ularda pedagogik-defektologik
mahoratlari shakllanib boradi.
Eng muhim malakaviy amaliyot-
ni ōtash davrida ularda
rivojlanishda imkoniyati chek-
langan bolalarning turli toifa-
lari bilan ishlay olishga
doir layoqatlari shakllanadi
va rivojlanadi. Yuqoridagilar
bilan bir qatorda mala-
kaviy amaliyot tufayli
talabalar maxsus ta'lim
muassasalari faoliyatining

mazmuni, ta'limiy-tarbiyaviy jarayonlarning tashkil etilishiga doir yorqin tasavvurga ega bŏladilar. Shu boisdan ham oliygohning barcha, shu jumladan defektologiya ta'lim yŏnalishining namunaviy va ishchi ŏquv rejasida malakaviy amaliyotga keng ŏrin berilgan. Boshqacha qilib aytganda, malakaviy amaliyot ŏquv jarayonining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

Davlat ta'lim standartida (5111900 defektologiya ta'lim yŏnalishi) malakaviy amaliyotni tashkil etishga doir umumiy-

- tashkiliy talablar mavjud bo'lib, unga amal qilish talab etiladi.

Malakaviy amalyot talabani kasbiy tayyorlashga yo'llaydigan o'quv jarayonining uzviy qismidir. Uning mazmuni mahsus o'quv fan dasturlaridagi mahsus o'quv fan dasturlariga mahsus bo'limlarda yosh malakaviy amalyot nizomida aks etiladi.

Malakaviy amalyot talabaning auditoriyada olgan bilimlarini pedagogik jarayonda sinab ko'rish dastlabki malaka va ko'nikma hosil qilish hamda pirovard

natijada kadrning kompetentligini shakllantirishga xizmat qiladi. U namunali, tayanch umumiy ōrta ta'lim, ōrta maxsus va kasb hunar ta'limi muassasalarida ōtkaziladi.

Pedagogik amaliyotga kiritiluvchi kafedralar va pedagogik amaliyot bōlimi hamda fakultet ōquv-metodik komissiyalari tashkilotchiligida hisobot konferensiyasi yoki taqdimot shaklida yakun yasaladi.

Amaliyotni ōtkazish muddatlari ōquv rejasi bilan aniqlanadi. Amaliyot tugagan-

sõng talabalar bajarilgan ish shaklida amalyot yqituvchilari rahbarlari va qabul qiluvchi tashkilot sakillaridan tarkib topgan komissiya oldida hisobot beriladi. Baholash shakli õquv rejasida baholanadi.

Shuningdek unda bakalavr darajasi bõyicha ham malakaviy amalyotga quyidagi talablar qõyiladi:

- maxsus maktablarda ta'lim mazmuni davlat ta'limi talablari, fan dasturlari bõyicha ish yuritish;
- Maxsus ta'lim fanlarining sinflar bõyicha õquv

rejalarida joylashtirish.

- sinf dars tizimiga rioya qilgan xolda maxsus fanlar bōyicha plan konspekt kalendar plan asosida dars ōtish;

- an'anaviy va zamonaviy metod va texnologiyalarni dars jarayonida qōllash.

- maxsus muassasalarda tarbiya ishlarini olib borishni bilishi; malaka xosil qilishi va amalda qōllay olishi;

Yuqoridagilardan tashqari Davlat ta'limi standartida difektologiya ta'lim yōnalishining talabalari bilan ōtkaziladigan malakaviy

amalyotning obektlari sifatida mahsus maktablar, mahsus maktabgacha ta'lim muassasalari aniq belgilab beriladi.

Malakaviy amalyotning maqsadi- talabalarni defektologik faoliyatiga yōnaltirish, ularda mazkur faoliyat bilan yaqindan tanishtirish amalda ushbu kasb haqidagi nazariy tushunchalarni boyitish, amaliy kōnikma, malakalarni shakllantirish. Darxaqiqat malakaviy amalyot talabalarda mazkur faoliyatning óziga xos tomonlariga doir tushun-

chalarni yo'rg'inlashtiradi, ularda defektologik faoliyatni mustaqil xolda yordashuvlarini tarkib toptiradi.

Malakaviy amalyotning vazifalari:

— Talabalarni maxsus talim muossasalaridagi talimiy - tarbiyaviy, rivojlantiruvchi va korreksiyalashga doir ko'nikmalarini shakllantirish;

— Maxsus talim muossasalari defektolog, o'qituvchi, tarbiyachilarining faoliyatlarini o'rganish asosida, talabalarda ushbu faoliyatda doir bilim, tushuncha va talafuzlarning rivojlantirish;

- Ishlar pedagogik tajribalarni ōrganish asosida ularda maxsus talim muassasasidagi ōquv-tarbiyaviy korreksion-defektologik ishlarni amalga oshirishga doir kōnikma, malakalarni shakllantirish;
- Talabalarga defektolog shaxsiga doir sifatlarini shakllantirish va qaror toptirish.

Malakaviy amaliyot davrida talabalar quyidagi profissanal-pedagogik malakalarga ega bōlishadi:
- rivojlanish-imkoniyati cheklangan bolalar bilan ishlay olish;
- bolalardagi mavjud nuqson

va kamchiliklarni korreksiyalash va ularni amalga oshirishga doir o'quvchilarning shakllanishi;

- rivojlanishda imkoniyati cheklangan bolalar bilan muloqotga kirisha olish;
- ular pedagogik tajribalarni o'rganish, umumlashtirishga doir o'rganishlarga ega bo'lish;
- maxsus ta'lim muassasasidagi o'quv-tarbiyaviy, korreksion-diagnostik ishlarni tashkil qilish va nazorat qilishga doir layoqatlarni shakllanishiga;
- Ta'lim muassasasidagi fan o'qituvchilari va tarbiyachilarga bolalardagi kamchilik-

larni bartaraf etishga doir tavsiyalarni bera olish.

Malakaviy- amalyot tashkil etishda quyidagi tamoyillarga asoslanadi

- bolalarni sevish, ularni shaxsini hurmatlash va mehribon bōlish;
- bolalar bilan dōstona munosabatda bōlish;
- Ularning istiqbolini kōra olishlik
- bolalardagi nuqsonlarni korreksiyalashda rivojlantiruvchining qoidasiga amal qilish;
- bolalar hayotida yuz berayotgan ōzgarishlarni doimiy ravishda ōrganib borishlik;

har bir jarayon fan o'qituvchilari, tarbiyachilar bilan hamkorlik asosida xal etishlik.

Yuqoridagilarni umumlashtirilgan holda shuni aytish kerakki malakaviy amalyot talabalar tomonidan defektolig faollikga amaliy jihatdan tayyorlanishda muhim o'rin tutadi. Muhimi talabalarning auditoriyada o'zlashtirgan nazariy bilim, tushunchalarni rivojlanishiga hamda mustahkamlashga ijobiy tasir ko'rsatadi.

Eng muhim talablarning rivojlanishda imkoniyati chigaralangan bolalarning toifalari

va ularga xos bo'lgan qiyi-
dagi xususiyatlarni yanada bo-
yitishga imkon yaratadi.

Maxsus yordamga muhtoj
anomal bolalar toifalariga
qisqacha tavsif.

Bola dunyoga kelgan kun-
laridan boshlaboq ko'radi, eshi-
tadi, biror narsa tekkanini, og'-
riq, issiq va hidni his etadi.
Tevarak atrofdagi borliqni
bilish – sezish va idrok etishdan,
ya'ni voqelikdagi narsa va ho-
disalarning bola ongida aks
etishdan boshlanadi.

Bolaning idroki hayotining
dastlabki yillarida ycq ancha
takomillashadi va ikki yo-

shida u buyumlarning rangi shakli katta kichikligiga qarab bir biridan farq qila boshlaydi tanish ohangni ajratadi va hokazo. Unda xilma-xil sensor qobilyatlar: kurish va kuzdan kechirish, tinglash va eshitish, buyumlarni tashqi belgilariga qarab ajratish, kózi kórayotgan va eshitayotgan narsaga taqlid qilish qobilyati rivojlanib boradi.

Bola turli taassurotlar olib turishi – buyumlarni kórishi, ushlab bilishi, kattalarning ishlarini kuzatishi, xilma-xil tovushlarni eshitishi kerak. Bu bolalarning sensor

rivojlanishlari uchun zarur shartdir. Sensor qobilyatlarning ŏz vaqtida rivojlanishi esa bolalarning aqlib tarbiyasi uchun zamin yaratadi.

Diqqat, xotira, intilish qizi-qish va boshqa shu singari ruhiy jarayonlar bolaning aqliy rivojlanishi uchun katta ahamiyatga ega.

Bola nutqining ŏz vaqtida tŏgri rivojlanishi aqliy rivoj-lanishning asosidir. Nutq ruhiy jarayon: idrok, xotira va boshqalarning rivojlanishi-ga, bolalarning harakatiga katta tasir kŏrsatadi.

Bolalar nutqi rivojlanish-

ga boshlashi bilan kattalar

sözlarining tarbiyaviy vosita

sifatidagi roli ortib boradi.

Bolaning xox ona qornida,

xox tugilganidan keyin rivoj-

lanib borishi uchun zarur

bölgan malum shart - sha-

roitlarining buzilishi turli

xil anomaliyalarga yani jis-

moniy yoki ruhiy nuqsonlar,

kamchiliklarga olib kelishi

mumkin. Defektologiyada mah-

sus yordamga muhtoj ano-

mal bolalarning turli xil

toifalari ustida ish olib

boriladi: Ular quyidagilar:

1) Eshitish kamchiliklariga ega

bölgan bolalar (tugilishdan

kar zaif eshituvchi keyinchalik zaif eshituvchi bo'lib qolgan bolalar);

2) Ko'rish qobiliyati zaif (ko'r, zaif ko'ruvchi bolalar);

3) kar-kar soqov bolalar;

4) oligofren (debil, imbesil, idiot b/);

5) og'ir nutqiy nuqsonlari bor b/);

6) harakat-tayanch a'zolarida kamchiliklari bo'lgan bolalar;

7) ruhiy rivojlanishi orqada qolgan bolalar:

Anomal bolalar sog'lom tengdoshlari orasida inkluziv ta'limda yoki maxsus ta'lim-tarbiya muassasalarida tarbiyalanishi va o'qilishi kerak. Bolaning umumiy rivojlanishiga

har tomonlama kuchli tasir et-

gan nuqsonlargina uni anomal

bola deb hisoblashga asos bō-

lishi mumkin. Masalan bola-

ning faqat chap qulogi eshit-

sayu bu nuqson uning har

tomonlama rivojlanishiga tasir

etmaydigon, u umumiy maktab

soglom tengdoshlari qatori ōzlash-

tiradigon bōlsa, u anomal bola-

lar toifasiga kirmaydi. Katta

yoshdagi kishilarda malum sa-

bablarga kōra paydo bōlgan

nuqsonlar ham ularning umu-

miy rivojlanishga tasir etmasa,

bu kishini anomal deb hisob-

lash mumkin emas.

Bola rivojlanishidagi turli

xil kamchiliklar noqulay muhit, notōģri tarbiya, ta'lim natijasida ham paydo bōlishi mumkin. Masalan noqulay oilaviy sharoit, pedagogik qarovsizlik ōqituvchining bolaga notōģri munosabati va boshqa kōpgina sabablar bola rivojlanishiga salbiy tasir kōrsatib, uning dastlar materiallarini yaxshi ōzlashtira olmasligiga, ularni qurmochi ōquvchilar orasiga qōshilib qolishga sabab bōladi. Tarbiyachi va ōqituvchilar bunday bolalarni anomal bolalardan farqlay oladigon bōlishlari kerak.

Kelib chiqish sabablariga kōra.

har qanday anomal rivojla-
nish tug'ma yoki turmushda
orttirilgan bo'lishi mumkin.
Tug'ma anomaliyalar ko'p jihat-
dan xomilador onaning sog'li-
gi va yashash sharoitiga bog'-
liq. Ona qornidagi homilaning
rivojlanishiga infeksiya, intok-
sikasiya, shikastlanish va bosh-
qa omillar ta'sir qilishi mum-
kin. Onaning homiladorlik dav-
rida turli xil kasalliklar
bilan ogrishi o'zboshimchalik
bilan turli hil dori darmon-
larni istemol qilishi anomal
bola tug'ilishiga sabab bo'li-
shi mumkin. Turmushda orttiril-
gan anomaliyalar bola organiz-

miya tug'ilgan vaqtida va undan keyingi davrlarda zararli omillar tasir etishi natijasida vujudga keladi. Tug'ruq vaqtida miya shikastlanishi bolaning tug'ruq yo'llaridan uzoq ötishi va kumekstraktor yoki ombur solinishi bolaning kindigi öralib bög'ulib qolishi va boshqalar bazan uning anomal rivojlanishiga olib kelishi mumkin

Bolaning juda yoshligida kasalliklar bilan og'rishi masalan meningit otit markaziy nerv sistemanning shikastlanishi va boshqa shu singari

dardlarni boshidan kechirishi ham anomal rivojlanishga sabab bo'lishi mumkin.

Malakamizda bolalar anomaliyasining oldini olish yuzasidan ko'pgina choralar ko'rilmoqda bu sohada anchagina yutuqlarga ham erishildi. Bolalarning chechak, olat, tif, bobo luxama, qizamiq va bolalarga boshqa yuqumli kasalliklar oqibasida anomal bo'lib qolish hodisalari uchrab turadi. Ir siy omillar hamda intoksikasiya va organizm shakllanayotgan paytda bosh miya analizatorlarning zararlanishiga olib borishi ham uchraydi.

Ma'lumki malakaviy amalyot
ni tashkil etishdan boshlab
yakunlangunigа qadar malaka-
sishil chiqaruvchi kafedra va
uning uslubchi o'qituvchilari
masul hisoblanadi
Malakaviy amalyotning boshla-
nishidan ilgari uslubchi o'qituvchi
lar tomonidan f xaftalar bo'yi-
cha rejalari tuziladi. Malakaviy
amalyot davrida talabalar to-
monidan bajariladigan ish sha-
killari ishchi rejasida o'z ifo-
dasini topadi. Demak mala-
kaviy amalyot ish rejasi or-
qali talabalar hamda uslub-
chi o'qituvchilarning faoliyati
boshqariladi hamda nazorat

qilinadi.

Quyida malakaviy amaliyot davrida qilish uchun tuzilgan ish rejasining namunasi ifodalanadi.

5 hafta (17.24.03.2014)

1 Mashg'ulotlarni kuzatish tahlil qilish
1 8-mart uchun tabriklarni tayyorlashga yordamlashish.
Amaliyotchilar yangi mashg'ulot uchun tayyorlangan ish
3 tarqatma didaktik materiallar b-n tanishtirish
Amaliyotchilarni tarbiyalanuvchilar uchun tuzilgan
4 gan amaliy mazmuni bilan tanishtirish
Amaliyotchilarni pedagogik amaliyot hujjatlari
5 ni yuritilish holati b-n tanishtirish.

6 hafta (24-31.03.2014)

1. Mashg'ulotlarni kuzatish tahlil qilish baholash.
2. Navro'z bayramiga tayyorlanadigan ishni tashkillash
3 Amal/ b-n maxsus ta'lim muassasida olib borilgan tarb. ish-sh.
Amal/ b-n tarbiyalanuvchi psixo-pedagogik tavsif
4 to'liq tavsifnoma tayyorlash bo'yicha tavsiyalar berish.
5. Amal. hujjatlarni yuritilish holati b-n tanishish

7-hafta (31.03-07.04.2014)

1 Kuzatish tahlil qilish baholash
Ta'lim muassasasi defektolog-pedagoglarining
2. namunali mashg'ulotlarini tashkil etish.
Tala balarni logopedik uskunalar bilan
3 ishlash bo'yicha mashqlarni tashkillash
Amaliyotchi IV b-n mashg'ulotlar jarayonida inno-
4 vatsion texnologiyalarni qo'llash bo'yicha seminar trening o'tkazish
5. Amaliyot hujjatlarining yuritilish holati.
bilan tanishish.

	8-hafta (31.03-07.04.2014)
1	Amaliyotchilar sinov mashg'ulotini kuzatish baholash.
2	Ta'lim muassasani tayinlash tarbiyachilarining faoliyati b-n tanishish, ishni sahifani tanishish.
3	Amaliyotchilar ignorlari tarbiyalanuvchilar b-n ishlash bo'yicha nazariy amaliy ko'rsatish
4	Amaliyga tayyorlik nutq kartalarini to'ldirish bo'yicha amaliy ko'rsatmalar berish.
5	Amaliyot hujjatlarini yuritilish holati b-n tanishish.
	9-hafta (14-21.04.2014)
1	Amaliyotchilar sinov mashg'ulotini kuzatish baholash.
2	Amaliyotchilarga ro'yxatda chiklangan talablarga ishlash nazariy amaliy yordamlashish
3	Amaliyotchilarni tarbiyalanuvchilar bilan ijtimoiy madaniy faoliyatga doir faolini kuzat
4	Amaliyotchilarni ta'lim muassasasi meditsina hodimi faoliyati b-n tanishtirish.
5	Amaliyot hujjatlarini yuritilish holati b-n tanishish.
	10-hafta (21-28.04.2014)
1	Amaliyotchilarni sinov mashg'ulotini kuzatish baholash
2	Amaliyotchilarni shu maktabning direktor faol. b-n tan.
3	Talaba va ta'lim muassasa defektolog mutaxassislarning bilan seminar tashkil qilish.
4	Amaliyotchi / metodikaviy mashqlarni kuzatish qilish.
5	Amaliyot hujjatlarini yuri holati b-n tanishish.

11-hafta (28.04-03.05.2014)

1 Amal/ning ichki mazmuni b-n tanishish tahlil qilib baholash
2 Amal/ b-n tartibga asosan yozish bo'yicha mashg'ulot tashkil qilish
3 Amal/ b-n ta'lim faol/chi omil/ bo'yicha suhbat qilish
4 Amaliyotchilarga ta'lim muassasasida defektolog xizmat ko'rsatish hamda tarixini o'rganish bo'yicha amaliy yordam berish
5 Amal hujjatlari yuritilishi b-n tanishish

12-hafta (05-12.05.2014)

1 Amal/ni ichki mazmuni b-n tahlil qilish baholash
2 Ta'lim muassasasida iqtidorli tarbiyalanuvchilar ko'rik tashkil etish
3 Amaliyotchilarga zichlik b-n ishlash uchun ko'rsatma berish.
4 Amaliyotchilarni ish hujjatlari b-n tanishish.

13-hafta (12-19.05.2014)

1 Amaliyotchilar ichki mashg'ulotni kuzatish tahlil qilish baholash.
2 Ta'lim muassasasida iqtidorli tarbiyalanuvchilar ko'rik tanlovini o'tkazish.
3 Amaliyot/larga zichlik b-n ishlash uchun ko'rsatma berish
1 Amaliyotchilarning ish hujjatlari b-n tanishish.

14-hafta (19-24.05.2014)

1 Ta'lim muassasasida amaliyotni yakunlash.
2 Malakaviy amaliyot hujjatlarini rasmiylashtirish
3 Malakaviy amaliyot yuzasidan hisobot tayyorlash
4 Malakaviy amaliyotga bag'ishlangan anjumanda qatnashish

5111900 – „Defektologiya" ta'lim yo'nalishi bitiruvchi talaba-lari uchun malakaviy amaliyot bo'yicha faoliyatini reyting tizimida baholash mezonlari.

№	Bajariladigan ishlar.
1	Ish hujjatlarining yuritilish sifati
2	Mustaqil mashg'ulotlarga tayyorgarlik darajasi
3	Talabalik amaliyotdagi ishlarga munosabati
4	Talabaning amaliyotdagi intizomi
5	Talabaning nutqiy muomalasi, o'zini mustaqil boshqara olishi
6	Amaliyotchining zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishi
7	Amaliyotchining mashg'ulotlarga qo'yilgan talablarni bajarishi.
8	Amaliyotchining kasbiy mahoratini oshirishga intilishi.
9	Mashg'ulotlarda bolalarni ijtimoiy faollikka yo'naltira olishi
10	Talabaning mashg'ulotlarda integratsiyalashgan ta'limni amalga oshirishdagi mahorati.
11	Amaliyotchining mashg'ulotlarni kuzatish, tahlil qilishdagi faolligi.
12	Amaliyotchining tashkiliy ishlardagi ishtiroki.
13	Ta'lim muassasasidagi (guruh) tadbirlarni tashkil etishdagi faolligi
14	Talabaning ilmiy saviyasi (tadqiqot ishlarini olib borishi)
15	Amaliyotchining tarbiyalanuvchilar bilan mustaqil ishlay olishi
6	Mashg'ulotlarda ilg'or tajribalarni qo'llay olishi.
17	Talabaning ma'naviy-ma'rifiy shakllanganligi.
8	Talabaning ota-onalar bilan olib boradigan ishlari.
19	Mashg'ulotlarning bosqichlariga amal qila olishi.
20	Tarbiyalanuvchilarning savodxonligini oshirishdagi faoliyati
21	Amaliyotchining rivojlanishi imkoniyati cheklangan bolalar bilan yakka tartibda ishlay olishdagi uquvi
22	Amaliyotchining mashg'ulotlarni metodik jihatdan mazmunli bo'lishdagi faoliyati
3	Mashg'ulot uchun ajratilgan vaqtdan to'g'ri foydalana olishi
24	Mashg'ulotlarda ta'lim tarbiyaning uzluksizligini amalga oshirish
5	Talabaning o'z ustida izlanishi.
26	Amaliyotchining mashg'ulotdan tashqari vaqtlarda tarbiyalanuvchilar bilan ishlashdagi faolligi
27	Talabaning mashg'ulotlar uchun ko'rgazma va boshqa vositalarni tayyorlashdagi uquvi.
28	Sinov mashg'ulotlarini tashkil etish o'tkazishdagi mahorati
9	Amaliyotchining hisobotlarni yozishdagi faoliyati.
30	Jami:

Bobga xulosa

Xulosa qilib aytganda tala-
balarni defektologik faoliyatga
amaliy jihatdan tayyor tashkila
malakaviy amaliyotning imko-
niyatlari beqiyos bo'lib hisobla-
nadi. Shu boisdan ham pe-
dagogik yo'nalishdagi barcha
oliy o'quv yurtlarida mala-
kaviy amaliyotga alohida
e'tibor berilardi.

Dar haqiqat malakaviy amal-
yotni o'tash jarayonida talaba-
larda pedagogik-defektologik
qiyofa shakllanadi. O'quv-uslubiy
ishlarni amalga oshirish orqa-
li esa unda ta'lim muassasa
o'qituvchi-defektologining ta'limiy

ishlari bilan yaqindan tani-
shishda, amaliy ish jarayoni-
ga erishish bilan esa ularda
tegishli amaliy ko'nikma, mala
kalar tarkib topib boradi.
Turli tashkiliy - tarbiyaviy ish-
lar orqali esa ularda tash-
kilotchilik qobiliyatlari rivojla-
nadi.

II-bob. Talabalarning malakaviy amaliyot davridagi faoliyat yönalishlari

Talabalar tomonidan malakaviy amaliyot davrida amalga oshiriladigan faoliyatlari bir necha yönalishlardan iborat bölib bular orasida umumkasbiy yönalishni özига qamrab oladigan öquv-uslubiy, tashkiliy, umumpedagogik-defektologik, manaviy-marifiy kabilar alohida örin tutadi. Quyida mazkur yönalishlar böyicha talabalar malakaviy amaliyot davrida bajarishlari lozim bölgan ishlari ularning mazmuni shakllari xususida ishlar yuritiladi.

Malakaviy amaliyot davrida talabalar quyidagi umumpedagogik jarayonlarni egallashadi.

- Maxsus ta'lim muassasasining ichki tartib-qoidalariga qatiy amal qilish;
- har bir mashg'ulot, tadbirlarga oldindan puxta tayyorgarlik ko'rish;
- bolalar va o'quvchilar bilan muloqazda qila bilishlik;
- bolalar, o'quvchilarning ruhiyatini bilarish va ularda zavq-shavqni tarbiya topti rish,
- bolalar o'quvchilarda kelajak hayotga doir ijobiy xis-tuyg'ularni shakllantirishning faol yo'l usullarini izlab topish va ularni

amaliyotga tadbiq eta olishlik;
- mashg'ulotlar jarayonida ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llay bilish,
- bolalar o'quvchilarga psixolog-pedagogik tavsifnoma hamda defektologik anamnez yozish ko'nikmalarini egallash.

Malakaviy amaliyotni o'tash jarayonida talabalar bir qator tashkiliy ishlarni o'rganishadi:
- Maxsus ta'lim muassasaning huquqiy-meyoriy hujjatlarning mazmuni;
- Maxsus ta'lim muassasasini boshqaruv tizimi;
- Maxsus ta'lim muassasiga bolalar va o'quvchilarni qabul qi-

lishning qoida va shartlari,
— talimiy jarayonlarni tashkil etilishi va uning nazorati;
Maxsus talim muassasasining ichki tartib qoidalari;
— Talim muassasasining ota onalar va jamiyatchilik bilan olib boriladigan hamkorlik ishlari,
— shahar tuman tashhis markazlarning faoliyatlari.

Malakaviy amalyot talabalar uchun qatiy ko'nikma malakalarning shakllanishiga, ularda defektolog pedagog faoliyatining asoslari shakllantiruvchi amaliy hayot maktabi hisoblanadi.

Dar haqiqat:

— Talim muassasasida o'quv jara-
yonini mazmuni fan dasturlari
ishchi-tematik kalendar kabi me-
yoriy xujjatlar bilan ishlay olish
ko'nikmasiga;

— o'quv uslubiy kengashning fa-
oliyati, ish mazmuni shakllari
haqida yorqin tasavvurga;

— Mashg'ulotlarni kuzata olish-
lik tahlil qila bilishlik
tegishli taklif va tavsiyalarni
bera olishlik layoqatining rivoj-
lanishiga;

— uslubiy ishlanmalarni tayyor-
lash seminar-trening mashg'u-
lotlarni o'tkazishga doir o'quv-
larining shakllanishiga;

— Mashg'ulotlarni ilg'or pedagogik

tehnalogiyalar asosida tashkil etish ko'nikma va malakasiga;

- Ilg'or pedagogik - defektologik tajribalarni sinchkovlik bilan aniqlash amaliy faoliyatga tadbiq eta bilishlik;
- talim muassasanida ma'naviy - marifiy ishlar tizimi ma'naviy - tarbiyaviy ishlar markazining faoliyati blan tanishlik va bu jarayonda bevosita ishtirok etishlik
- Bolalar o'quvchilar bilan turli tarbiyaviy ishlarni tashkil qila olishlik.

Tarbiyalanuvchilarning ota-onalari bilan hamkorlik ishlarini tashkil eta bilishlik;

- Ma'naviy-ma'rifiy, tarbiyaviy tadbirlarga doir ishlanma senariy tayyorlash ko'nikmasiga;
- Maxsus ta'lim muassasa defektologi faoliyatining yo'nalishlari bo'yicha o'zlashtirilgan nazariy bilimlarning amaliy jihatdan amaliy uyg'unlashuviga;
- pedagogik-defektologik mahoratning sirlarini egallanishiga;
- rivojlanishida kamchiligi bo'lgan bolalar haqida yorqin tushuncha va tasavvurlarning hosil bo'lishiga;
- rivojlanishida imkoniyati cheklangan bolalarga tibbiy, psixolo-pedagogik kartalarni to'ldira olish qobiliyatiga.

Bu o'rinda shuni ham ta'kidlab o'tish joizki malakaviy amaliyotning boshlanishi oldidan talabalar bilan amaliyot oldi anjumani tashkil etiladi. Unda talabalarga malakaviy amaliyotning o'tkazilish tartibi, muddati, talabalar tomonidan amalga oshiriladigan ishlar amaliyot davomida har bir talaba tomonidan yuritiladigan hujjatlar (mazmun, shakli) talabalarning malakaviy amaliyot davomidagi baholash mezonlari haqida uslubchilar pedagog-psixolog rahbarlar tomonidan tegishli ko'rsatmalar beriladi.

Malakaviy amaliyotning dastlabki kunida talabalarni amaliyot o'tkaziladigan ta'lim muassasasi bilan tanishtiruvchi guruhlarga beriladi edi. Shu bilan birga talabalar bilan ta'lim muassasasi rahbari uning o'rinbosarlari bilan suhbat tashkil etiladi, ular talabalarga ta'lim muassasasi haqida to'liq ma'lumot berishadi.

-- Malakaviy amaliyotning dastlabki haftasi davomida amaliyotchilar quyidagi faoliyat bilan shug'ullanishadi;

– bolalar va o'quvchilarning shaxsiy ishlari hujjatlari bilan tanishish;

– guruh rahbari hamda fan

o'qituvchilari bilan tanishish va ularning faoliyat turini kuzatish;

- Mashg'ulotlar va mashg'ulot birdan tashqi mashg'ulotlar jarayonida bolalar va o'quvchilarning faoliyatini kuzatib o'rganish;
- guruh rahbari fan o'qituvchilari defektolog va tarbiyachilarning ish rejalari asosida amaliyot davri uchun ish rejalarini tuzish;
- maxsus ta'lim muassasasining defektologining ish faoliyati bilan tanishish;
- Maxsus ta'lim muassasasining ilg'or tajribali o'qituvchi defektologlari tomonidan tashkil etiladigan namunali mashg'ulot-

ishlarni tashkil etishda ishtirok etadi;

- ta'lim muassasasi defektologining ish hujjatlari, mashg'ulotlari (yakka va guruhiy)ni kuzatish tahlil qilish umumlashtirish;
- bolalar, o'quvchi-tarbiyalanuvchilarining ota onalar bilan yaqindan suhbatlashish;
- ta'lim muassasasidagi ringlanishda imkoniyati chegaralangan bolalarning o'ziga xos bo'lgan xususiyatlarini o'rganish tahlil qilish umumlashtirish;
- amaliyot xujjatlarini yuritib borish amaliyotchilar xonani jihozlash ishlarida faol

ishtirok etish;

- Mashg'ulotlar toifasining taxminiy shaklini ishlab chiqish va uni uslubchi guruh fan o'qituvchilarining hukmiga havola etish; bunda esa quyidagi asosiy e'tiborni qaratish;

a) mashg'ulotlarining maqsad va o'quv-tarbiyaviy, rivojlantiruvchi vazifalarini aniq belgilash;

b) mashg'ulot turi va shaklini tashkiliy rivojlantiruvchi vazifalarni aniq belgilash

d) mashg'ulot - darsida qo'llaniladigan metod, usullari didaktik vositalari aniq belgilash;

e) mashg'ulot darsida o'quvchilar faolligini rivojlantirishga

yaqindan yordam beruvchi interfaol innovatsion va axborot texnologiyalaridan foydalanish yo'llarini aniq yoritish;

— mashg'ulotlar jarayonida amal yo'lchi guruh talabalari - o'quvchilarini defektolog sifatida kuzatib o'rganib boradi hamda tegishli ma'lumotlarni to'playdi;

Yuqoridagilardan tashqari talabalar amaliyot davrida quyidagi faoliyat turlari bilan ham shug'ullanadilar:

— Ta'lim muassasalarining fan mashg'ulotlarini kuzatish tahlil qilish;

— sinf mashg'ulotlarini o'tkazish;

- Amaliyotchi sherikларining sinov va ochiq mashg'ulotlarini kuzatish va tahlil qilishi;
- ochiq mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish (reja-ishlanma, didaktik ko'rgazma va materiallar);
- ochiq mashg'ulotlarni tashkil etish;
- ta'lim muassasasida mashg'ulotlar jarayonida qo'llanilayotgan innovatsion texnologiyalarni qo'llashga doir seminar-treninglarga ishtirok etish;
- ta'lim muassasasidagi tarbiyalanuvchilar va o'quvchilarga chiroyli yozish mashqlarini bajarish;
- tarbiyalanuvchi o'quvchilar bilan yakka tartibdagi korreksion mashg'ulotlarni o'tkazish;

Ma'naviy-ma'rifiy, tarbiyaviy ishlar bo'yicha:

- Tarbiyaviy ishlarni rejalashtirishga doir mashg'ulotlarni bajaradi;
- o'z guruhidagi bolalar o'quvchilar bilan turli yengil og'ir o'yinlar bayram tadbirlarini o'tkazadi;
- tarbiyalanuvchi va o'quvchilarning ota-onasi bilan suhbatlashadi;
- Yakka tartibdagi tarbiyaviy ishlarni amalga oshiradi;
- tadbirning ishlanma senariylarini tayyorlaydi;
- tarbiyaga muhtoj bo'lgan bolalar bilan individual ish olib boradi.

O'quv jarayonining moddiy texnik ta'minoti bo'yicha esa:

- Ta'lim - tarbiya ishlarini samaradorligini oshirishga doir o'quv uslubiy ishlanmalarni tayyorlaydi;
- O'quv fanlari bo'yicha didaktik materiallar ko'rgazmalar stayd va roliklarni tayyorlaydi;
- Ilg'or pedagogik defektologik tajribalarni o'rganadi va ularni o'zining amaliy faoliyatida qo'llashga doir ishlanma tavsiyalarni tayyorlaydi.

Malakaviy amaliyot davrida talabalar tomonidan bir qator ish hujjatlari yuritiladi. Xar bir ish hujjatida amaliyotchi talaba tomonidan mala-

kasbiy amaliyotni o'tash jarayonida bajariladigan ishlar aniq va asosli ravishda yoritilmog'i lozim.

Kundalik. Talaba ushbu hujjatda pedagogik amaliyotning boshlanish kunidan to oxirgi kunlarga qadar amalga oshirilgan ishlarni qayd etib boradi

— talabaning malakaviy amaliyot oldi anjumanidagi institut, uslubchi, psixolog, amaliyot rahbarlari tomonidan berilgan barcha tavsiyalarni qisqacha bayon etadi;

— talabaning maxsus ta'lim muassasasiga borishi guruhlarga biriktirilganligi ta'lim muassasasining rahbarlari bilan

uchrashuv va suhbatlar yuritiladi;

- Ta'lim muassasasining o'qituvchi tarbiyachi va defektolog mutaxassislari bilan o'tkazilgan uchrashuvlar tashkil etilgan namunali mashg'ulotlar qisqacha izlangan holda o'z ifodasini topadi;

- guruh rahbarlari fan o'qituvchilari defektologlarning ish rejalari bilan tanishish hamda talaba tomonidan amaliyot davri uchun tuzilgan ish rejalari yozildi;

- amaliyotchi tomonidan o'zi biriktirilgan guruh bolalari va o'quvchilari bilan tashkil

etgan mustaqil mashg'ulotlari (maqsadlari bilan) beriladi;

- amaliyotchining o'z guruhi bolalari va o'quvchilari bilan tashkil etgan yakka tarzdagi ta'limiy va tarbiyaviy mashg'ulotlarning qisqacha tafsiloti kundalikda o'z ifodasini topishi zarur;

- kundalik daftarda amaliyotchi tomonidan o'z guruh bolalari va o'quvchilari bilan tashkil etilgan darsdan tashqari tadbirlar yoritilishi kerak;

- amaliyotchi tomonidan tashkil etilgan ochiq mashg'ulotlarning qisqacha tavsiloti kundalikda o'z ifodasini topmog'i lozim.

Yuqoridagilardan tashqari kun
dalik daftlarda;
— amaliyotning ta'lim muassasasining
yoki ixtisoslashtirilgan ta'lim muassasasi
o'qituvchi defektolog tarbiyachi-
larining ish faoliyatlarini
o'rganilganligi;
— amaliyotchi jarayonlarning mash-
g'ulotlarini kuzatilganligi muhoka-
ma jarayonidagi xulosalar ham
qisqacha yoritiladi;
— amaliyotchi tomonidan tayyorlan-
gan ko'rgazmalar ishlanmalar
tadbir va suhbatlar ota-onalar
bilan qilingan suhbatlar ham
o'z ifodasini topadi.
2- tahlil daftari - amaliyotchi
tomonidan malakaviy amaliyot

davrida ko'rsatilgan barcha mashg'ulotlar (ta'limiy va tarbiyaviy) quyidagi shakl asosida tahlil natijalari o'z ifodasini topadi.

2.

Guruh (sinf) o'quvchi diqqatdagi tarbiyachilari-ning ism familiyasi	Sanasi	Mashg'ulot va darsda o'qituvchining faoliyati (tashkil etish mahorati)	Mashg'ulot (darsning yakuni)	Mashg'ulot (dars)da qo'llanilgan ishonuvchan texnologiyalar	Mashg'ulot (dars)da ko'zga tashlangan kamchiliklar	Taklif va tavsiyalar.

mashg'ulotni (darsni) psixolo-pedagogik tashkil etishning taxminiy rejasi.

1 Mashg'ulotning tuzilishi, maqsad va vazifalarining aniq belgilanganligi

2 O'qituvchi, defektologlarning mashg'ulotni tashkil etishdagi mahorati.

a) mashg'ulotni uslubiy jihatdan to'g'ri tashkil etilishi.

b) mashg'ulotga interfaol, innovatsion va axborot texnologiyalardan unumli ravishda foydalanilganligi.

d) Mashg'ulotga bolalar va o'quvchilarni faollashtirishdagi mahorati.

e) Mashg'ulotda muammoli vaziyat-

larni to'g'ri qo'yolganligi.

f) Mashg'ulotda ko'rgazmalardan foydalanilganligi.

g) Mashg'ulot jarayonida o'quvchilarning o'zlashtirish darajalarining qay darajada bo'layotganligini e'tiborga olinayotganligi.

x) Mashg'ulot materiallarining g'oyaviy mazmunini yorita olganligi.

i) Ta'limning tarbiyalovchilik yo'nalishini amalga oshirishga harakat qilganligi.

j) O'quvchi, defektologning muloqot madaniyati va shaxslari munosabat doirasiga kira olishligi.

Mashg'ulotni yakuniy qismida esa:

- Yakuniy qismida bolalar va o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim, tushunchalarini aniqlashdagi mahorati;
- Bolalar va o'quvchilar faoliyatini to'g'ri baholashi;
- tegishli topshiriqlarni aniq berishi.

Yuqoridagi kabi amaliyotchi tahlil daftarida ta'lim muassasalarining tarbiyachilari yohud amaliyotchi o'rtoqlari tomonidan tashkil etilgan tarbiyaviy mashg'ulotlar, tadbirlarini ham atroflicha tahlil qiladi.

O'ylaymizki amaliyotchi tomonidan mashg'ulotlarni tahlil qilishi jarayonidagi faoliyati unda defektologik faoliyatni

ōzlashtirish samaradorligini orttirishga olib keladi.

Malakaviy amalyot davrida talaba ōzi biriktirilgan guruh bolalari va ōquvchilari jamoasini atroflicha kuzatadi va ōrganadi. Natijada malakaviy amalyotning yakunida esa butun guruh bolalari va ōquvchilariga psixolo-pedagogik va defektologik tavsifnoma yozadi.

Unda: guruh bolalari, ōquvchilarining miqdori, jamoadagi ruhiy holat jipslashganligi fanlarni (mashgulot materiallarini) ōzlashtirishi, qiziqishlari, jamoadagi jipslik rivojlanish jarayoni mashgulotlarga bōlgan

nuqsi va logoped bolalar bolsa ularning nutqiy rivojlanishi;
Oligofren bolsa (debillar) dagi ozgarishlarning kozga tashlanishi sabablari yoritiladi.

Bundan tashqari amalyotchi malakaviy amalyotning songida oz faoliyati davomida amalga oshirilgan ishlar toyicha faoliyatini tayyorlaydi va hayjatlari qatorida uni ham topshiradi.

Hisobotda quyidagilar aks ettiriladi;

1) malakaviy otkazilgan talim muassasasi.

2) malakaviy amalyotni otkazgan guruh.

3) malakaviy amalyotning davomiyligi (qancha hafta yoki oy ōtkazilgan)
4) amalyotchi tomonidan kuzatilgan mashgulotlar soni.
5) Malakaviy amalyot davomida ōtkazilgan sinov va ochiq dars-ta- mashgulotlari (qaysi fanlardan mavzulari bilan).
6) guruhda tashkil etgan tadbirlar (mavzulari aniq kōrsatilgan holda).
7) ta'lim muassasasida tashkil etilgan tadbirlarga ishtiroki.
8) ōquv-uslubiy anjumanlardagi ishtiroki.
9) Defektolog sifatida amalyga oshirilgan ishlari.
10) Ota-onalar bilan hamkor-

lik böyicha bajarilgan ishlar.

11) Malakaviy amaliyotdan olgan taassurotlari.

12) Malakaviy amaliyot davrida tayyorlagan didaktik materiallari.

13) Malakaviy amaliyotni yanada takomillashtirish böyicha takliflari

Shuningdek amaliyotchi yuqoridagilarga qöshimcha sifatida ochiq mashg'ulotlarning ishlanmasi, tarbiyaviy tadbirlarning ssenariylari, guruh bolalari va sinf öquvchilari jamoasiga tavsifnoma, logopedik yönalish böyicha logopedik karta kabilarni ham topshiradi.

Bu o'rinda shuni ham ko'rsatib o'tish kerakki, bitiruv malakaviy ishimizning natijalari bo'yicha quyidagilarni bayon etishimiz mumkin.

Malakaviy amaliyotning boshlanishi oldidan bitiruvchi bosqich talabalari bilan defektologik - pedagogik faoliyat yuzasidan anketa so'rovnomasi olindi (ilmiy rahbarim rahbarligida)

Unda defektologik faoliyat va uning murakkabligi mazkur faoliyatning shakllanishi ib bosqichlari malakaviy amaliyotlar davrida amalga oshiriladigan faoliyat shakllari mashg'u-

tolni tashkil etishning aso-
siy bosqichlari kabi savollar
berilgan bo'lib talabalar tomo-
nidan mazkur savollarga ges-
gacha javoblar yozish talab
etiladi guruh talabalaridan
(21-nafar) tegishli javoblar oli-
nadi O'rganib chiqilgan har
bir javobga yuz balli k ti-
zimda baholanadi.

Natija esa quyidagicha: 55-70=16
71-85=5
86-100=yo'q

Malakaviy amaliyotning yakunida esa
yuqoridagi savollar bo'yicha ik-
kinchi marta yana javoblar
olinadi

Natija esa: 55-70=6
71-85=11
86-100=4

yuqoridagilarni umumlashtirgan holda shuni aytib o'tish joizki, talabalarni defektologik faoliyatga yo'naltirishda malakaviy amaliyot boy imkoniyatlarga ega.

Bobga xulosa

Yuqoridagi fikr-mulohazalardan shunday xulosaga kelish mumkinki, bōlajak defektolog-pedagoglarni amaliy faoliyatiga tayyorlashda malakaviy amaliyot muhim ahamiyatga ega. Shuni ham aytib ōtish kerakki, malakaviy amaliyotning bu boradagi ahamiyati va samarasi avvalo, uni tōgri tashkil etilishiga hamda amaliyotchi-talabalarning faoliyatlariga bogliqdir. Boshqacha qilib aytilganda, Malakaviy amaliyotdagi mavjud imkoniyatlar va ulardan unumli ravishda foydalanish asosan amaliyotchi talabalarning qiziqish va intilish-

lari asosida yuzaga keladi.

Shunday ekan malakaviy amaliyotdan to'g'ri va unumli foydalanish zarur. Buning uchun esa:

— Malakaviy amaliyot to'g'ri tashkil etilishi;

— Malakaviy amaliyotga chiqishdan avval talabalarga tegishli ko'rsatma topshiriqlar berilishi;

— Uslubchi-rahbarlar tomonidan talabalarning faoliyatlari nazorat qilib borilishi zarur.

Umumiy xulosa

Bo'lajak defektolog va pedagoglarni kasbiy amaliyotga tayyorlashda malakaviy amaliyotning tutgan o'rni o'ta beqiyos bo'lib, oliy pedagogik ta'limda unga alohida ahamiyat beriladi. Chindan ham malakaviy amaliyot talabaning auditoriya sharoitida umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan o'zlashtirgan nazariy bilimlarining qay darajada ekanligini aniqlash imkonini beradi. Shuningdek, talabalarning mazkur faoliyatga nisbatan iqtidori, qiziqishi va rihoyat o'quvining holatini ham nechog'lik ekanligini bevosita ifodalab beradi.

Bu o'rinda shuni ham aytib

ötish joizki, malakaviy amaliyotning talabalarni pedagogik defektologik amaliyotga yönaltirishdagi mohiyati hamda imkoniyatlari öz-özidan yuzaga kelmaydi. Bizningcha, bunda quyidagi shart-sharoitlar, omillar alohida rol beradi:

— Malakaviy amaliyot oldindan puxta tayyorgarlik körilgan, ishchi dasturlar ishlab chiqilgan holda tashkil etilishiga;

— talabalarni malakaviy amaliyot jarayoniga har jihatdan tayyorlanishiga;

— Malakaviy amaliyot ötkaziladigan obyekt oldindan aniqlanishi, tegishli özaro kelishuvlar amalga oshirilishi;

- Malakaviy amaliyotning dastlabki kunlarida talabalar uchun ta'lim muassasasining rahbaryati, uslubchilari, defektologlar bilan uchrashuv, suhbatlar tashkil etilishi;
- Ta'lim muassasasining tajribali o'qituvchi, tarbiyachi, defektologlari tomonidan namunali mashg'ulotlarni tashkillashtirilishi;
- Amaliyotchilarning faoliyatlarini amaliyot rahbari, uslubchilari tomonidan nazorat qilib borilishiga;
- Amaliyotchilar tomonidan o'tkaziladigan har bir mashg'ulotlarni kuzatib borishi va tahlilini amalga oshirilishiga;
- Talabalarni ta'lim muassasasidagi o'quv uslubiy manaviy va

tarbiyaviy kengashlarining faoliyat-lari bilan atroflicha tanishtiri-lishi;

— Talabalarning faoliyatlarini ado-latli ravishda baholab borilishi;

Malakaviy amaliyot
davrida yuritiladigan va
topshiriladigan
hujjatlarda aks ettiriladi-
gan masalalar yuzasidan
namunalar...

Amalyotchi ning malakaviy amalyot davomida guruh (sinf)da amalga oshiriladigan manaviy tarbiyaviy ishlari

Rejasi

T/b №	Yo'nalishlar	Amalga oshiriladigan ishlar	Muddati	Shakli	Bajarilganligi haqida belgi
	Eslatma	Ishbu reja tarbiyachi yoki guruh (sinf) rahbarining yillik ish rejasi asosida hamda faqatgina malakaviy amalyot davrida bajariladigan ishlarigina yoritilishi mag'sadga muvofiq			

O'quv mashg'ulotlarining ... kalendar
Rejasi

O'quv yili: 2013-2014

Fanlar	Mashg'ulot mavzulari	soati	o'tkazilish muddati	Guruh (sinf) qo'llaniladigan metod, shakl vositalar hamda inovatsion texnologiyalar	Manbalar (darslik qo'llanma)	

Eslatma:

Amalgoldhi usluboti:

F.k.sh.
F.k.sh.

Tematik kalendar rejasida guruh (sinf) da o'tkaziladigan mashg'ulotlar aks ettirilishi yoki alohida - alohida daftarlarda bo'lishi mumkin.

Imkoniyati cheklanganlar uchun 38-sonli maxsus maktabgacha ta'lim muassasasi 3-guruhida amalga oshiriladigon ishlarning haftalik ish rejasi.

Hafta kunlari (sanasi)	Amalga oshiriladigon ishlarning mazmuni	soati	shakli	Bajariladigon joy
3.02.13	1 guruh bolalari bilan tanishish 2 guruh tarbiyachisi defektologining faoliyatini kuzatish 3. bolalarning bosh sog'lom turmush tarzi (?) 4 Ish hujjatlarini tayyorlash.	1 3 1 1	tashkiliy -11- tarbiyaviy	mashg'ulot xonasi — 11 — xovlida
4.02.13	1. Tarbiyalanuvchilarni mashg'ulotga tayyorlash. 2 mashg'ulotlarni kuzatish 3. Bolalarni ovqatlantirish bolalarni o'rganish 4 Ish hujjatlarini tayyorlash	1 2 2 1	tashkiliy ta'limiy pedagogik defektologik	
va hokazo davom ettiriladi.	Eslatma! haftalik ish rejasi ta'lim muassasasining tarbiyachilari defektologlarining ish rejasiga muvofiqlashtirilgan holda tuziladi.			

4 nutqlik – bajariladigan ishlarni xisobga olish.

Sana	Bajariladigan ishlar	Shakli	Qayerda va kimlar bilan.
3. 02. 2013	Talim muassasasi uning faoliyati bilan tanishdim.	tashkiliy	rahbar bilan
	3-guruhga biriktirildim.	– " –	– " –
	Talim muassasasini mudirasi bilan suhbat otkazildi		– " –
	Guruh bolalari bilan tanishdim tarbiyachilarning mashgulotlarini (ism familiyasi korsatiladi) kuzatdim (qaysi fanlardan.	– " – tashkiliy uslubiy	amaliyotchi
	Guruh bolalari bilan tabiatga sayohat otkazdim.	sayohat	talim muassasasining hovlisida
va hokazo	Shu tartibda har bir bajarilgan ish yoziladi.		

Kuzatilgan mashg'ulotlarning (o'quv) tahlili

Sana
Guruh
sinf

O'qituvchi tarbiyachi:
Mashg'ulot mavzusi:

Ishtirokchi		Mashg'ulotning borishi				Taklif va tavsiyalar.
		tashkiliy jihatdan	qo'llanilgan metod bosita o'qituvchining mahorati	erishilgan yutuqlar	yo'l qo'yilgan kamchiliklar	
		- bolalar va o'quvchilarni mashg'ulotga jalb etishdagi mahorati. - mashg'ulot tashkiliy jihatdan to'g'ri tashkil etilganligi - bolalar va o'quvchilarni mashg'ulot jarayonida intizomini taminlaganligi - mashg'ulotni to'g'ri boga olganligi.	- mashg'ulotni uslubiy jihatdan taminotini taminlaganligi - o'qituvchining ilg'or innovatsion metod va vositalarida o'z o'rnida unumli foydalanilganligi - bolalar va o'quvchilarni faollashtira olganligi va hokazo	- ta'limiy tarbiyaviy maqsadlarni to'g'ri belgilashganligi; - dasturdagi dars materialidagi ilgari surilgan tushuncha va g'oyalarni bolalarga yetkaza olganligi. - Mashg'ulotda ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llab olganligi.	- mashg'ulotning tashkiliy uslubiy jihatdan to'g'ri tahlil eta olganligi. - mashg'ulotda ko'rgazmalardan ham foydalanishlik - hamkorlik pedagogikasiga yetarli amal qilmaganlik; Bolalar va o'quvchilar bilan pedagogik munosabatga kirishib olmaslik - bolalar bilimini baholashda adolatsizlik.	mashg'ulotning ilmiy-didaktik ko'rinishiga e'tibor qaratish - rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirish - innovatsion axborot texnologiyalarni qo'llash; kabilar

Bitta tarbiyalanuvchi (o'quvchiga) psixolo-pedagogik defektologik tavsifnoma savolnomasi.

1 Ism familiyasi
2 Guruhi (sinifi)
3 Tug'ilgan yili va sanasi
4 Jismoniy rivojlanganlik holati
5 Aqliy kamolot darajasi
- fikrlashi;
- bilimga intilishi;
- bilim- tushunchalarining holati.
- Aqliy rivojlanishida ko'zga tashlanadigan kamchilik.
6. Bilish prossessalarining holati:
- sezgi organlarning faoliyati va ulardagi kamchiliklar;
- idrok etish qobiliyati;
- xotirasi (esda saqlash va unutishi;)

-- nutqiy va undagi kamchiliklar.

7 Qiziqish va intilishlari

8. Guruhdagi o'rtoqlari bilan munosabati.

9. O'z-o'zini boshqara olish darajasi.

10 O'z-o'ziga xizmat jarayonidagi faoliyati.

11 mashg'ulotlardagi faolligi

12 talim muassasasining ichki tartib-qoidalariga amal qilish holati.

13 defektolog tavsiyalari

Guruh (sinf) jamoasiga psixolog-pedagogik, defektologik tavsifnoma savolnomasi

1 Guruh(sinf)ning tashkiliy tuzilmasi:

a) bolalar (o'quvchilar) soni

b) o'g'il bolalar soni

d) qiz bolalar soni.

2 guruh(sinf) jamoasining ish-chanligi qarayasi:

— do'stona;

— majburan;

— shunchaki;

3. jamoadagi ruhiy muhit:

— sog'lom;

— nosog'lom (sababi holati ko'rsatiladi).

4 jamoa a'zolarining o'quv mash-g'ulotlariga bo'lgan munosabati:

- passiv (sabablari - o'qituvchi - tarbiyachilari mahoratining yetishmasligi, mashg'ulotlardagi loqaydlik nazoratining boshligi innovatsion tehnalogiyalarning qollanilmaganligi kabilar);
- o'rtacha.
- Yuqori.

5 talim muassasida bolalar iqtidorini rivojlantirishga doir korreksional tehnalogiyalarning guruh jamoasida amalga oshirish jarayonli holati.

6. jamoada o'z-o'ziga hizmatning amalga oshirilish holati.

7 Jamoada o'z-o'zini boshqarish jarayonining darajasi.

8. Difektolog-prognozlash bo'yicha takliflar.

Amaliyotchi .... ning malakaviy amaliyot davrida amalga oshirilgan ishlari yuzasidan

hisoboti.

Amaliyot o'tkazilgan obyekt (guruh, sinf)	Bajarilgan ishlar				
	Tashkiliy	O'quv-uslubiy	Ma'naviy-ma'rifiy	Defektolog yo'nalishida	Boshqa turdagi ishlar
Bog'on shahar XTB ga qarashli 39-sonli MTM.	Amaliyot davrida qanday jamoat topshiriqlar bajarildi o'tkazilgan musobaqalar kechalar.	qaysi fanlardan mashg'ulotlar o'tkazildi qanday ishlanmalar tayyorlanilgan qaysi anjumanlarda qatnashildi o'quv-uslubiy kengashda qanday takliflar bilan qatnashildi	guruhda olib borilgan ishlar ta'lim muassasasidagi o'tkazilgan tadbirlarda ishtirok. ota onalar bilan olib borilgan ishlar tuman shahar miqyosidan	nogironlik kamchiligi bo'lgan bolalar bilan o'rganganligi ta'lim muassasasi defektologini ish mazmuni bilan tanishganligi o'quvchilarni korreksional borasida olib borgan ishlar	kuzatilgan mashg'ulotlar o'tkazilgan sinov mashg'ulotlar tayyorlagan defekt materiallar tajribali o'qituvchi defektologlari ish tajribalarini o'rganganligi va ularni o'z pedagogik-defektologik tadbiq etishga xarakat qilganligi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Karimov I.A. Barkamol avlod Ozbekiston taraqqiyotining poydevori. Toshkent "Sharq" 1997

2. Karimov I.A Barkamol avlod orzusi. Toshkent: Ozbekiston 1995.

3 Karimov. I.A. Yuksak manaviyat yengilmas kuch Toshkent 2008.

4. Ozbekiston Respublikasining ta'lim tog'risidaga qonuni. Toshkent „Sharq" 1997

5. Ozbekiston Respublikasining „kadrlar tayyorlash milliy dasturi" Toshkent „Sharq" 1997.

6 Ozbekiston Respublikasining „sog'lom bola yili" Davlat dasturi. Toshkent 2014.

7 Rahmonova B. Defektologiya va logopediya asoslari. Toshkent 1991.

8. Po'latova F. Maxsus pedagogika

Toshkent 2005.
9. Rahmonova B. Maxsus pedagogika Toshkent 2004
10 Aytmetova Oligofrenopedagogika Toshkent 1994.
11. Mirzajonova D. Lanigee psixolog faoliyatining baxi malakalari Toshkent 2008.
12. Mazoraliyev U. Tolipov M. maxsus pedagogika Toshkent yangi nashr 2013.
13. Abdulina O.A. Загряжнина Н.Н. pedagogicheskiy praktika Moskva 1989.